

Tiia-Maarit Työlähti

MUUTTO TEHOSTETTUUN PALVELUASUMISEEN
INTERVALLIASIAKKAAN JA HÄNEN LÄHEISENSÄ
NÄKÖKULMASTA PALVELUKESKUS HENRIKINHOVISSA

Hoitotyön koulutusohjelma

2018

MUUTTO TEHOSTETTUUN PALVELUASUMISEEN
INTERVALLIASIAKKAAN JA HÄNEN LÄHEISENSÄ NÄKÖKULMASTA
PALVELUKESKUS HENRIKINHOVISSA

Työlahti Tiia-Maarit
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Huhtikuu 2018
Sivumäärä: 35
Liitteitä: 6

Asiasanat: ikääntynyt ja toimintakyky, intervallihoito, kokemus, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen

Opinnäytetyön tilaajana oli Kokemäen kaupunki, palvelukeskus Henrikinhovi. Tarkoituksena opinnäytetyössä oli tuoda esille ikäihmisten ja heidän läheisten kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen. Tavoitteena tällä tutkimuksellisella opinnäytetyöllä oli kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa, sekä tavoitteena oli kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena (kvalitatiivisena) tutkimuksena. Aineiston hankinnan menetelmänä opinnäytetyössä käytettiin teemahaastattelua ja haastateltavia oli yhteensä 7 henkilöä. Neljä heistä olivat ikäihmisiä ja kolme olivat ikäihmisten läheisiä. Haastattelut ääninauhoitettiin ja analysoitiin. Analysoinnin jälkeen tarkasteltiin tuloksia. Aineiston analysointi tapahtui induktiivisena sisällönanalyysinä.

Puolet ikäihmisistä eivät osanneet kertoa tuntemuksistaan, kun saivat tiedon muuttamisesta tehostettuun palveluasumiseen Henrikinhoviin. Tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että loput puolet kertoivat olevan jännittyneitä ja mielissään, etenkin kun tuleva koti sijaitsee omalla paikkakunnalla, tai lähellä vanhaa asuinpaikkaa. Ikäihmisten läheisten tuloksen mukaan kaikki olivat helpottuneita saadessaan tiedon ikäihmisen muutosta tehostettuun palveluasumiseen. He olivat helpottuneita, koska ikäihminen ei enää pärjännyt kotonaan yksin valvomatta.

Ikäihmiset ovat tyytyväisiä uudesta kodistaan ja sen ympäristöstä. He kokevat myös kohteen olevan siisti ja kodinomainen. Tulevaisuus osoittautui liittyvän henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tulevaisuus nähdään mukavaksi ja rauhalliseksi. Eräs ikäihminen kertoo, että hänellä on tietynlainen sairaus mikä määrittelee hänen tulevaisuutensa. Ikäihmisten läheisten mukaan askarruttaviin kysymyksiin saatiin vastaukset hyvin ja omaisensa tulevaisuuden määrittelee heidän hyvinvointi.

MOVING INTO A INTENSIVE SERVICE HOUSING FROM THE VIEW OF INTERVAL CUSTOMER AND IT'S RELATIVES AT SERVICE CENTER HENRIKINHOVI

Työlahti Tiia-Maarit
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in nursing
Month 2018
Number of pages: 35
Appendices: 6

Keywords: older and capacity, respite care, experience, service housing, intensive service housing

Orderer of thesis was Kokemäki city, service center Henrikinhovi. Purpose of this thesis was to bring up opinion of older people and their relatives about moving process into a intensive service housing. The goal of this research thesis was to improve nursing work at Henrikinhovi, also goal was to improve authors knowledge of older peoples nursing work.

Thesis was made as gualitative research. Information was collected for the thesis by using theme interviews and there was interviewed 7 people total. Four of them was older people and three of them was older people relatives. The interviews were recorded and analyzed. Information was analyzed by an inductive content analysis.

Half of older people couldnt tell their feelings, when they received information about moving into a intensive service housing Henrikinhovi. However, results showed that the rest of older people told that they were tense and happy, especially when new home is located at their own locality, or near their old habitation. Results of older people relatives showed, that everybody was relieved when they got information about their relatives moving into a intensive service housing. They were relieved, because elderly person couldnt survive at home alone anymore without supervision.

Aged people are satisfied about their new home and its surroundings. They also experiences the destination being clean and homely. The future turned out to be depending of mental and physical welfare. The future is seen to be comfortable and peaceful. One elderly tells, that she has certain type of illness that defines her's future. Older people relatives said that they got answers well and they says that the future is defined by their relatives well-being.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Intervallihoito.....	6
2.2	Kokemus.....	7
2.3	Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen.....	8
2.4	Ikääntynyt ja toimintakyky	9
2.4.1	Fyysinen toimintakyky	10
2.4.2	Psyykinen toimintakyky	10
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	11
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	12
4.1	Tiedonhaku	12
4.2	Hyväksytyt tutkimukset.....	14
4.3	Aineiston keruumenetelmä.....	15
4.4	Teemahaastattelu.....	15
4.5	Kvalitatiivinen tutkimus.....	16
4.6	Haastattelutilanne.....	16
4.7	Litterointi.....	17
4.8	Aineiston analysointi.....	17
5	TUTKIMUSTULOKSET	19
5.1	Ikäihmisten kokemukset.....	19
5.1.1	Tunteiden ilmaisu ja kohteen sijainti	19
5.1.2	Tyytyväisyys ja viihtyisä ympäristö	19
5.1.3	Henkinen ja fyysinen hyvinvointi.....	20
5.2	Läheisten kokemukset	20
5.2.1	Helpotus	20
5.2.2	Tiedonsaanti	21
5.2.3	Hyvinvointi	21
6	TULOSTEN TARKASTELU.....	22
7	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	24
8	POHDINTA.....	26
	LÄHTEET	28
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomessa on nykyisin reilu miljoona ikäihmistä jotka ovat iältään yli 63-vuotiaita. Heistä noin 140 000 käyttää hoitoon liittyviä palveluita. Täysin itsenäisesti ja ilman palveluita elää Suomessa noin miljoona ikäihmistä. Tärkeä ja keskeisin tavoite ikäihmisten hoidossa on heidän asuminen omassa kodissaan niin pitkään kuin mahdollista. Tätä tavoitetta saavuttaessa avohoidon erilaiset tukipalvelut ovat tärkeässä ja keskeisimmässä roolissa. Vanhuspalvelulaki on tullut voimaan 01.07.2013, joka antaa tuen ikäihmisten toimintakyvyn, sekä sosiaali- ja terveystalvelujen tavoitteille. Jotta ikäihmiset voivat asua omassa kodissaan saaden samalla huolenpitoa ja hoitoa, vanhuspalvelulaki yrittää kuntien palvelurakenteita muokata sitä niin, että se onnistuisi. (Kelo, Launiemi, Takaluoma & Tiittanen 2015, 76.)

Opinnäytetyön prosessi alkoi 2017 tammikuussa. Opinnäytetyön aiheita oli valmiiksi annettu ja niistä vaihtoehtoista tämä aihe valikoitui. Aiheen valitsemiseen auttoi opinnäytetyöntekijän kiinnostus ikäihmisten kanssa tehtävästä hoitotyöstä.

Opinnäytetyön tilaajana oli Kokemäen kaupunki, palvelukeskus Henrikinhovi. Tarkoituksena opinnäytetyössä oli tuoda esille ikäihmisten ja heidän läheistensä kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen. Tavoitteena tällä tutkimuksellisella opinnäytetyöllä oli kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa, sekä tavoitteena oli myös kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Intervallihoito

Lyhytaikaishoito, eli toiselta nimeltään intervallihoito, on lyhytaikaista palveluasumista. Tavoitteena on ylläpitää asiakkaan fyysistä ja psyykkistä toimintaa, sekä tavoitteena on myös tukea asiakkaan selviytymistä kotona, kuntoutusta ja mahdollistaa asiakkaan tulevaisuus niin, että laitoshoidon olisi tarpeeton tai ainakin sen tarvetta siirrettäisiin. Asiakkaan ollessa intervallihoidossa selvitetään hänen kuntoutuksen tarve ja kartoitetaan esimerkiksi hänen toimintakykyä, lääkehuoltoa ja mitä apuvälineitä on käytössä. Intervallihoidon pituus ja palvelut muokkaantuvat asiakkaan tarpeiden mukaan. Hoitajakso voi kestää päivistä viikkoihin. Esimerkiksi asiakkaat voivat tulla hoitajaksoille tilapäisesti, kun heidän omaishoitaja on vapaalla. (Polo sähköposti 16.3.2017.) Lyhytaikaishoidossa asiakkaalle laaditaan aina yksilöllinen hoitosuunnitelma ja hoidon lopussa tehdään kirjallinen raportti suunnitelman toteutuksesta. Lopullisen raportin avulla turvataan asiakkaan kuntoutus tulevaisuudessa. (Kan & Pohjola 2012, 283.)

Lyhytaikaishoito voi olla kertaluonteista tai säännöllistä, mutta yleensä jos on säännöllisiä hoitajaksoja niin silloin sitä kutsutaan yleensä intervallihoidoksi. Intervallihoito ja sen pituus määritellään aina asiakkaan tarpeiden mukaisesti ja hoitajakso on aina määräaikaista. Eri kunnat määrittelevät lyhytaikaishoidon kriteerit eri tavoin. Lyhytaikaishoidossa ei ole tarkoitus jäädä odottamaan tiedotetta pitkäaikaishoitopaikkaan. Sinne ei myöskään mennä pelkästään virkistykseen tai asianomaisen lomailun vuoksi. Lyhytaikaishoito ei ole paikka päihdeongelmallisille ja turvallisuuden tunteen kaipaamille ihmisille, sekä se ei ole myöskään tarkoitettu terveydentilan syyn selvittämiseen. Lyhytaikaishoidon tarkoituksena on tukea asiakasta siten, että asiakas voisi olla tulevaisuudessa mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Asiakkaan voimavaroja kartoitetaan ja motivoidaan heitä käyttämään niitä. Lyhytaikaishoidossa tuetaan päivittäisiä toimintoja ja annetaan omaishoitajalle mahdollisuus levätä. Omaishoitajalle annetaan myös tietoa hoidettavan sairauksista ja hoidoista, sekä oman terveyden kannalta tärkeitä ohjeita oikeasta työskentelytavasta ergonomisesti. (Kan & Pohjola 2012, 282-283.)

2.2 Kokemus

Ihminen kokee elämyksiä valitun kohteensa kautta ja kohde ilmenee ihmiselle jossakin muodossa. Tällöin merkityksellä on jokin tarkoitus, eikä se ole enää merkityksetön. Joskus ihmisen on vaikea tunnistaa ja tulkita, mistä hänen kokemuksensa on, kun taas joskus kohteen tunnistaminen on hyvinkin helppoa. Kokemuksen tuoma elämys on aina todellinen, huolimatta siitä onko se jäänyt epäselväksi. Kokemus on suhde Fenomenologisen erityistieteen mukaan. Suhde sisältää (Perttula & Latomaa 2008, 116.)

Työpaikalla ja kohtaamisissa, tulee aina oma eletty elämä ja sen kokemukset läsnä näissä tilanteissa. Ihmiset ovat yksilöitä, jonka elämä ja sen kokemukset ovat muokanneet sen sellaiseksi kuin ihminen on. Elämä ja sen tuomat kokemukset ovat myös ihmisten havainnointien ja tulkintojen takana. Esimerkiksi työelämässä, erilaiset kokemukset voivat olla hyödyksi. Ne voivat auttaa ymmärtämään joitain asioita paremmin, voivat ohjata tunnistamaan monenlaisia ilmiöitä, sekä auttaa ihmisen näkemään erilaisia näkökulmia ja sen vaihtoehtoja. Omat kokemukset ovat niin sanotusti hiljaisia tietoja joita voi olla vaikea omaksua ja tiedostaa esimerkiksi opiskellessa. Henkilökohtaiset kokemukset, ovat ainutlaatuisia ja niitä voi soveltaa erilaisissa tilanteissa. (Helminen 2015, 63.)

Maailmaa voi katsoa monesta eri näkökulmasta ja toimia sen mukaan. Esimerkiksi jos ihminen kiinnittää huomiota vain pelkästään kielteisiin asioihin, niin hän myös tulee löytämään pelkästään kielteisiä asioita. Ja jos ihminen etsii uusia mahdollisuuksia, niin hän tulee löytämään ne helposti edestään. Ihmiset saavat merkityksellisiä kokemuksia, kun he keskittyvät omiin tavoitteisiinsa. Merkityksen kokemuksia tulee ihmisille, kun he esimerkiksi seuraavat kaikenlaisia tapahtumia ympärillensä. Merkityksen kokemus voi tulla myös ihmiselle joka huolehtii ja hoivaa itseään. (Aaltonen, Ahonen & Pajunen 2015, 14.)

”Merkityksen kokemuksia saamme keskittymällä tärkeisiin tavoitteisiin, jotka todella auttavat meitä itseämme, muita ihmisiä ja lopulta laajempaa kokonaisuutta.” (Aaltonen, Ahonen & Pajunen 2015, 14).

2.3 Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen

Omassa kodissa ei ole aina mahdollista asua loppuun asti. Siksi onkin tarjolla palveluita, jotka mahdollistavat asumisen kotonaan. Kunta ja yksityiset tarjoavat näitä erilaisia palveluita. Nämä palvelut ovat yleensä tarkoitettu iäkkäille asiakkaille, jotka tarvitsevat tietyn määrä palveluita, mutta ei kuitenkaan niin paljon että he pääsisivät menemään esimerkiksi tehostettuun palveluasumiseen. Palveluasumista on tarjolla lyhyt -ja pitkäaikaisasutukseen. (Kan & Pohjola 2012, 284.) Palveluasuminen tarjoaa ja antaa päivittäistä tukea ihmiselle hoito- ja hoivapalveluita erilaisissa yksiköissä. Esimerkiksi palveluja voivat olla hygienia- ja kodinhoitoapu. Jotkut yksiköt sijaitsevat palvelutaloissa, mikä tarjoaa ikäihmiselle esimerkiksi oman huoneen tai ryhmä- ja pienkoteja. Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen eroavat toisistaan siten, että palveluasumiseen ei kuulu ympärivuorokautinen hoito ja valvonta, kun taas tehostettuun palveluasumiseen se kuuluu. (STM 2013, 67.) Palveluasumisessa henkilökunta tarjoaa asukkaille heidän tarvitsemiansa palveluita päiväsaikaan. (Uotinen, S. 2012, 20.)

Tehostetussa palveluasumisessa on ympärivuorokautinen hoito ja valvonta ja hoitohenkilökunta ovat aina paikalla. Tehostetun palveluasumisen asiakkaita ovat yleensä ikäihmiset, jotka eivät pärjää enää kotonansa turvallisesti. (Uotinen, S. 2012, 20.) Yleensä siirtyessä tehostettuun palveluasumiseen kriteerinä on se, että asiakas ei pärjää enää kotonaan turvallisesti ilman hoitoa ja apua ympärivuorokautisesti. Yksiköt, joissa on tehostettua palveluasumista, niin ne ovat yleensä sisustettu kodinomaisesti ja sellaisiksi paikoiksi, jotka korostavat asiakkaan omia voimavarojaan. Hoito on aina yksilöllistä tietyn asiakkaan kanssa ja sen takia tehdään yksilöllinen hoitosuunnitelma. Hoitosuunnitelmasta löytyvät mm. hoidon tavoitteet. Tehostettuun palveluasumiseen kuuluu perushoidon lisäksi yleensä mm. hygieniavälineet, lääkäripalvelut ja vaatehuolto. Eri kunnilla voi olla peruspalveluiden lisäksi myös paljon laajempia palveluita tarjolla. (Kan & Pohjola 2012, 285.)

2.4 Ikääntynyt ja toimintakyky

Iäkkäiden määrä Suomessa kasvaa erittäin nopeasti. Vuoteen 2050 mennessä esimerkiksi 80 -vuotiaiden ikäihmisten osuus kaksinkertaistuu. Ikäihmisten fyysinen toimintakyky paranee jatkuvasti tähän päivään, aina 1970 -luvulta lähtien. (THL www-sivut 2016.) Syy toimintakyvyn parantumiseen on toimintakykyä heikentäneiden sairauksien väheneminen. Nykypäivänä monien ihmisten elintavat ovat parantuneet, minkä johdosta myös sairauksien kuntoutus ja hoito ovat voimistuneet. Ikääntyneiden asuminen kotonaan mahdollisimman pitkään pohjautuu pitkälti toimintakyvyn ylläpitämiseen ja sen korjaamiseen. (Kelo, Launiemi, Takaluoma & Tiittanen 2015, 27.)

Ikäihmisten elämäntyyli ja tarpeet muuttuvat tulevaisuudessa. Koulutustausta, palkkataso ja fyysinen sekä henkinen toimintakyky tulee vaihtelemaan. Yleiseksi tulevaisuudessa nousee mm. uusioperheet ja yksineläjät. Miesten elinikä pitenee, mikä tarkoittanee, että pariskuntien määrä myöskin lisääntyy tulevaisuudessa. Tutkimuksessa, joka käsittelee suomalaista elämää, on määritelty neljä sukupolvea: sodanjälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sukupolvi, sotien ja pulan sukupolvi, lähiöiden sukupolvi ja suuren murroksen sukupolvi. Vanheneminen hyväksytään omalla tavalla jokaisessa sukupolvessa erikseen. (Olsbo-Rusanen & Väänänen-Sainio 2003, 7.)

Seniори- ja vanhusikä -käsitteet voidaan erottaa toisistaan. Seniори-ikä sisältää 20-30 vuotta jatkuvaa elämänvaihetta, joka sisältää mm. vapaus-, aktiivisuus- ja tuottavuuskauden. Vanhusikä on sitten taas varsinaista vanhuutta, mikä sisältää hoidon tarpeen lisääntymistä. Iän tuomat sairaudet ja selviytyminen päivittäisissä toiminnoissa hankaloituu, joka lisää riippuvuutta muista ihmisistä. Ikäihmiset käyttävät samoja julkisia ja yksityisiä palveluita kuin nuoremmatkin ihmiset, mikä tarkoittaa, että tulevaisuudessa ei enää edetä standardiratkaisujen mukaisesti. (Olsbo-Rusanen & Väänänen-Sainio 2003, 7.)

2.4.1 Fyysinen toimintakyky

Fyysinen toimintakyky kuvainnollistaa ihmiskehon toimivuutta ja sen kestävyyttä fyysisten toimintojen tehtävissä. Kehon vanhenemista ja sen mukana tuomia muita oireita lievittää mm. liikkuminen ja ruokavalio. Vähäinen liikunta voi johtaa pidemmän päälle liikuntakyvyttömyyteen. Liikkuminen tai muu fyysinen toiminta muutaman kerran viikossa, sekä terveellinen ruokavalio ehkäisee kehon vanhenemista huomattavasti. Keskeisenä asiana fyysisessä toimintakyvyssä on äärimmäisen tärkeää hoitajana tukea ikäihmisen toimintakykyä, esimerkiksi päivittäisten toimintojen selviämässä ja sen haasteissa. Hoitohenkilökunnan tulee huolehtia ikäihmisen elinympäristön sen mukaisesti, että ikäihminen selviytyy itsenäisesti tarvittavin apuvälinein. (Kelo, Launiemi, Takaluoma & Tiittanen 2015, 28.)

2.4.2 Psykkinen toimintakyky

Psykkinen toimintakyky tarkoittaa ihmisen kykyä tuntea ja kokea erilaisia asioita. Asioiden vastaanottaminen ja niiden tiedostaminen, sekä ympäristön havainnollistaminen ovat myös psyykkisiä toimintakykyjä. Ihminen, joka pystyy laatimaan elämälleen tavoitteita ja suunnitelmia, on psyykkisesti toimintakykyinen. Ikäihmiset kokevat yksinäisyyden erilailla. Joillekin yksinäisyys on todella vaikeaa, mikä saatetaan huomata hoidossa, jolloin he tarvitsevat paljon tukea. Joillekin yksinäisyys on sitten taas helpotus ja he nauttivat siitä. (Kelo, Launiemi, Takaluoma & Tiittanen 2015, 29.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille ikäihmisten ja heidän läheistensä kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen. Tavoitteena tällä tutkimuksella oli kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa, sekä tavoitteena oli myös kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä.

Tutkimustehtävät ovat:

1. Miten ikäihmiset ja heidän läheisensä kokevat saadessaan tiedon muutosta tehostettuun palveluasumiseen?
2. Millaisia kokemuksia ikäihmisellä ja hänen läheisellään on asiakkaan muutosta tehostettuun palveluasumiseen?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tiedonhaku

Opinnäytetyön alussa haettiin tutkimuksia, jotka liittyisivät tähän opinnäytetyöhön. Tutkimuksia haettiin seuraavista tietokannoista: Samk Finnan, Medicin, Theseuksen ja MeSH/Finmesh tietokannoista (Taulukko 1, Taulukko 2, Taulukko 3, Taulukko 4). Tutkimuksessa ei etsitty englanninkielisiä tutkimuksia, joten tutkimusten määrä jäi niukaksi. Hakukriteereinä olivat alle 10 vuotta vanhat tutkimukset ja tutkimusten liittyminen asukkaiden ja läheisten näkökulmasta kertovia tutkimuksia. Tietokannoissa käytettiin seuraavanlaisia hakusanoja: intervalli, ikääntynyt, intervallihoito, kokemus, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja toimintakyky. Tutkimuksia hyväksyttiin yhteensä 3 kappaletta (LIITE 4). Kaksi niistä olivat AMK - opinnäytetöitä ja yksi oli Pro gradu.

Taulukko 1. Tiedonhaku Samk Finna -tietokannasta

HAKUSANA	YHT.	KIRJA	OPINNÄYTETYÖ	LEHTI/ARTIKKELI	MUU	HYVÄKSYTTY
Intervalli	24	5	19	-	-	-
Ikääntynyt	840	424	400	3	13	-
Intervallihoito	16	2	14	-	-	-
Kokemus	4096	1090	2993	-	13	-
Palveluasuminen	396	270	125	1	-	1
Tehostettu palveluasuminen	52	3	49	-	-	-
Toimintakyky	1477	605	860	2	10	-

Taulukko 2. Tiedonhaku Medic -tietokannasta

HAKUSANA	YHT.	KIRJA	VÄITÖSKIRJA	LEHTI/ARTIKKELI	MUU	HYVÄKSYTTY
Ikääntynyt	3265	212	269	2319	465	-
Intervalli	2	-	-	1	-	-
Intervallihoito	-	-	-	-	-	-
Kokemus	93	2	5	47	39	-
Toimintakyky	106	18	23	12	53	-
Palveluasuminen	91	31	13	4	43	-
Tehostettu palveluasuminen	15	-	-	15	-	-

Taulukko 3. Tiedonhaku Theseus -tietokannasta

HAKUSANA	YHT.	HYVÄKSYTTY
Ikääntynyt	2391	1
Intervalli	3478	-
Intervallihoito	127	-
Kokemus	50034	-
Palveluasuminen	1317	-
Tehostettu palveluasuminen	643	1
Toimintakyky	12140	-

Taulukko 4. Tiedonhaku MeSH/Finmesh -tietokannasta

HAKUSANA	YHT.	HYVÄKSYTTY
Ikääntynyt	1	-
Intervalli	1	-
Intervallihoito	1	-
Kokemus	1	-
Palveluasuminen	1	-
Tehostettu palveluasuminen	0	-
Toimintakyky	0	-

4.2 Hyväksytyt tutkimukset

Leena Louko on tehnyt kesäkuussa 2015 Turun ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön nimeltä “Vanhuksen muutto kotoa hoitokotiin tai palvelukotiin”. Opinnäytetyössä tutkittiin, mitä asioita vanhukselle pitävät tärkeinä muuttaessa palvelutaloon, sekä mitä hoitohenkilökunnan tulisi ottaa huomioon kun vanhus muuttaa palvelutaloon. Opinnäytetyössä käytettiin systemaattista kirjallisuuskatsausta menetelmänä. Tutkimukseen aloitettiin etsimään tietoa aikaisemmista tehdyistä tutkimuksista. Alkuperäiset tutkimukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimuksen tuloksista selvisi asiat, joita vanhukselle pitävät tärkeinä muuttaessa palvelutaloon. Tulokset jaettiin kolmeen alaluokkaan: fyysiset olosuhteet, toiminnallisuuden jatkuminen ja yksilöllisen hoidon toteutuminen. (Louko 2015, 2.)

Laura Kilpi on tehnyt Pro gradu –tutkielman huhtikuussa 2010 Tampereen yliopistossa ja tutkielman nimi on “”Tää hioo ihmisestä sen terävimmän kärjen” Narratiivis-sosiaaligerontologinen tutkimus oman kodin jättämisestä ja vanhuudesta vanhainkodissa”. Tutkielmassa tutkittiin, miltä vanhuksista tuntuu jättää oma koti taakseen ja siirtyä vanhainkotiin, sekä tutkittiin pystyykö vanhainkoti turvaamaan vanhukselle hyvän vanhuuden. Laura Kilpi oli tehnyt kandidaatin tutkielman jo aiemmin, joka perustui asiakastyytyväisyyteen ja jossa oli 95 haastateltavaa. Tästä määrästä hän valitsi 9 haastateltavaa Pro gradu –tutkimukselle, jotka hän sitten jo tunsikin entuudestaan. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Lopuksi aineisto luokiteltiin jossa selkeni selvästi alku, keskikohta ja loppu. Tarinoita on yhteensä 5. Tuloksista selvisi, että kodin jättäminen on erittäin rankka kokemus, varsinkin jos joutuu sinne vastoin tahtoaan. Pitkään vanhainkodissa asuneet kokevat sopeutuneen vanhainkodin elämään ja saavat päättää omasta elämän kulusta. (Kilpi 2010, 2.)

Henna Vehmas on tehnyt syksyllä 2012 Seinäjoen ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön nimellä “Omaisten kokemuksia vanhusten muutosta ja kotiutumisesta palvelukotiin”. Opinnäytetyössä tutkittiin omaisten näkökulmaa, kun vanhus muuttaa palvelukotiin ja miten hän siellä kotiutuu. Tavoitteena työllä oli selvittää miten muuttaminen sujuu palvelutaloon, mitä tunteita prosessi herättää, minkälaiseksi omaisen rooli muuttuu ja minkälaista yhteistyötä on henkilökunnan kanssa. Opinnäytetyö to-

teutettiin laadullisena tutkimuksena ja siinä käytettiin teemahaastattelua. Haastatteluun osallistui 5 omaista. Haastattelut analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Tuloksista selvisi, että prosessi koetaan tunteita herättävänä ja työläänä. Kotiutuminen sujuu nopeasti ja yhteistyö henkilökunnan kanssa sujuu hyvin. Harrastustoiminta on vähentynyt omaisten mielestä. Omaisen rooli prosessissa on asioiden hoitaminen ja osa omaisista ei koe palvelutaltoa omaisensa kodiksi. (Vehmas 2012, 2.)

4.3 Aineiston keruumenetelmä

Opinnäytetyön tutkimuslupa haettiin syksyllä 2017 Kokemäen kaupungilta. Luvan saamisen jälkeen Henrikinhovi valitsi asukkaat, joita voi haastatella. Haastateltaville henkilöille opinnäytetyöntekijä teki saatekirjeen (LIITE 1), jossa selviää mistä on kyse. Opinnäytetyöntekijä teki ennen haastatteluja yhteisen lomakkeen asukkaalle ja hänen omaiselleen, johon jokainen osapuoli allekirjoittaa suostumuksensa tullessaan haastateltavaksi ja haastattelussa ilmenevien tietojen käyttämisen tässä opinnäytetyössä. Lupalomake löytyy liitteissä (LIITE 2). Opinnäytetyöntekijä oli yhteydessä Henrikinhovin asukkaiden omaisiin sähköpostitse ja puhelimitse, jonka yhteydessä tapaaminen haastatteluille sovittiin omaisen ja ikäihmisen aikataulun mukaisesti. 7 henkilöä yhteensä on haastateltu ja haastattelut nauhoitettiin ääninauhoitteella.

4.4 Teemahaastattelu

Aineiston hankinnan menetelmänä käytettiin tässä opinnäytetyössä teemahaastattelua (LIITE 3). Teemahaastattelussa kaksi ihmistä keskustelelee tietyistä aiheista yksi kerrallaan. Nämä aiheet on tutkija etukäteen kerännyt ja muodostanut niistä kysymyksiä tutkittavalle. (Kananen, J. 2016, 131.) Teemahaastattelu on toisin sanoen puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Teemahaastattelussa ei oteta kantaa, kuinka pitkälle mennään jonkin aineen käsittelyssä, eikä siihen, kuinka paljon haastattelukertoja on oltava. Teemahaastattelussa on myös se hyvä puoli, että se ei luokittele haastattelua johonkin tietynlaiseen kategoriaan, esimerkiksi kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen.

Työn nimi sen sijaan on tärkeimmässä asemassa, koska se kertoo haastattelun kaikki oleelliset asiat. (Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009, 47-48.)

4.5 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimus tehtiin laadullisena (kvalitatiivinen) tutkimuksena. Aineiston keruu ja sen analysointi tapahtuu samaan aikaan laadullisessa tutkimuksessa. Analyysia tehdessä tutkijan ymmärrys ja käsitys kasvavat. Jos tutkija etsii aineistoa tutkimukseen, mihin hän ei perehdy lainkaan, voi tulla tutkimuksessa vastaan valtava aineistomäärä. Hän ei tuolloin välttämättä pääse asian ytimeen ja väärät asiat kulkeutuvat tutkimukseen. Suunnittelu etukäteen on siis melkein kuin puoliksi tehty työ. Suunnittelu on äärimmäisen tärkeää, jos se on suinkin vain mahdollista. (Kananen, J. 2010, 51.)

Haastateltavia oli yhteensä 7 henkilöä ja jokaista on haastateltu erikseen. Haastateltavat ovat ikäihmisiä ja heidän omaisiaan jotka ovat olleet intervallihoidossa ja nyt asuvat tehostetussa palveluasumisessa Henrikinhovissa. Haastattelut nauhoitettiin ja kirjoitettiin puhtaaksi, eli litteroitiin.

4.6 Haastattelutilanne

Haastateltavien ollessa muualla kuin omassa huoneessaan, opinnäytetyöntekijä ja haastateltava siirtyivät haastateltavan huoneeseen turvatakseen yksityisyyden ja rauhan. Haastateltava otti mieluisan asennon ja seuraavaksi opinnäytetyöntekijä esittäytyi, kertoi mistä koulusta hän tulee ja miksi hän on ylipäätään haastateltavan luona. Kun nämä asiat ovat selvinneet haastateltavalle, on itse haastattelun aika. Opinnäytetyöntekijä otti huomioon ennen haastattelua haastateltavien (lähinnä ikäihmisten) fyysisen ja henkisen kunnon, jotta haastattelusta tulisi mahdollisimman luonteva ja haastattelun tuloksista selkeät.

Haastateltaessa vanhoja (ikäihmisiä) ihmisiä, on pohdittava ensin mikä on vanha ja missä tilanteessa. Haastattelijalla ja haastateltavalla voi olla eri käsitys vanhasta. Esimerkiksi 90 –vuotias haastateltava ei koe itseään vanhaksi, joten hänen on vaikea vastata vanhuuteen liittyviin kysymyksiin tai kertoa vanhojen ihmisten kohtelusta.

Ketään ei halua tulla kutsutuksi “vanhaksi”, koska nykypäivänä siihen sanaan liittyy niin paljon negatiivisia merkityksiä. Hyvässä kunnossa oleva ikäihminen, joka pysyy huolehtimaan itsestään ei tunnista itseään tästä stereotyyppisestä “vanha” – kuvasta. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2017, 297-298.)

Vanhoja ihmisiä pidetään yleensä omaan asemaan verrattuna huonokuntoisempina, jolloin vanhaa ihmistä voidaan haastatella “vanhuuden kautta”, vaikka tutkimuksessa keskeisenä teemana ei ole vanhuus. Haastattelijan ja haastateltavan ikäero voi olla suuri, mikä ei ole ongelma, mutta haastattelijan tulisi silti tiedostaa, että heillä voi olla erilaisia merkityksiä samoista asioista. Haastattelija saattaa välttää tai korostaa tiettyjä asioita haastattelussa, koska haastattelijalle voi tulla stereotyyppisiä oletuksia haastateltavasta. Esimerkiksi usein luullaan, että vanhat ihmiset eivät mielellään puhu sota-ajoista tai sukupuoliasioista. Mutta voi olla myös tilanne, jolloin vanhat ihmiset puhuisivat niistä asioista mielellään. Joten ei kannata rajata haastattelun aiheita stereotyyppisten oletusten mukaan. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2017, 298-299.)

4.7 Litterointi

Ääninauhoitteet litteroitiin, eli kirjoitettiin puhtaaksi koneelle. Jos tutkimuksessa on käytetty ääninauhoitusta, niin ääninauhoite kirjoitetaan puhtaaksi yleensä tekstinkäsittelyohjelmalla. Puhtaaksi kirjoittaminen eli litterointi voi tuottaa ongelmia, sillä aina ei tiedetä, kuinka tarkasti jokin asia kirjoitetaan puhtaaksi. Esimerkiksi täytyykö litteroinnissa kirjoittaa sanatarkkaan mitä kuulee ääninauhoitteesta ja jos on osallistunut tutkimukseen, johon vastataan käsin kirjoittaen, niin täytyykö vastaajan kirjoitusvirheet säilyttää tutkimuksessa? Yhtä lailla ongelmana ja epäselvyytenä on, että mitä jos tutkimukseen osallistunut haastateltava puhuu murretta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

4.8 Aineiston analysointi

Tutkimuksessa käytetään aineistolähtöistä sisällönanalyysia menetelmänä, eli toisin sanoen induktiivista sisällönanalyysia. Ensimmäinen vaihe aineiston analysoinnissa

oli redusointi, eli alkuperäisen ilmaisun pelkistäminen. Alkuperäisestä ilmaisusta karsittiin epäolennainen osa pois ja etsittiin ilmaisusta esimerkiksi tutkimustehtäviä kuvaavia ilmaisuja. Ilmaisut alleviivattiin ja lopuksi ne, jotka oli alleviivattu niin kerättiin allekkain eri konsepteille. Pelkistämässä tulee huomioida, että yhdestä lauseesta voi tulla monia ilmaisuja. Redusoinnin jälkeen on klusteroinnin, eli ryhmittelyn vuoro. Tässä vaiheessa opinnäytetyöntekijä luki huolellisesti ja moneen kertaan alkuperäisilmaukset, jonka yhteydessä etsittiin eroavaisuuksia tai saman tyyppisiä ilmauksia. Tämän jälkeen, saman tyyppiset ilmaukset ryhmiteltiin, joista muodostettiin samankaltainen ilmaisu. Lopuksi samankaltainen ilmaisu määritettiin pääluokaksi (LIITE 5, LIITE 6). (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 123-124.)

Tutkimukseen ei voi kaikkea aineistoa liittää lukijan nähtäväksi, mutta siitä huolimatta lukija pääsee kiinni puretusta puheesta, joka on tehty laadullisesti ja joka mahdollistaa lukijan analyysien -ja tulkintojen tekemisen. Laadullisen tutkimuksen validiteettia parantaa aineiston analyttinen läpinäkyvyys ja tulkintojen tekeminen. Puhutaaksi kirjoittamisessa, eli litteroinnissa, ei koskaan pystytä tavoittamaan alkuperäistä haastattelun puhetta ja sen ei -verbaalisia ja verbaalisia nyansseja. Tutkijan tekemä litterointi on aina epätäydellinen. Siitä syystä tulevaisuudessa näytetään raporttia esitettäessä puheen lisäksi mm. pysäytyskuvia ja videoita. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori 2010, 433.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Ikäihmisten kokemukset

5.1.1 Tunteiden ilmaisu ja kohteen sijainti

Puolet haastateltavista ei osannut kertoa, mitä tuntemuksia se herätti kun he saivat tiedon muuttamisesta tehostettuun palveluasumiseen. Tuloksesta kävi kuitenkin ilmi, että loput haastateltavista pitivät sitä tunnetta jännittävänä ja olivat mielissään, että tuleva koti sijaitsee omalla paikkakunnalla, tai lähellä entistä kotia.

“En mä oikee osannu ajatella mitää siinä kohtaa...”

“...en mä oikee tie, koti ainaki sijattee tosa lähellä ainaki.”

“Hiukan niinku jännitti.”

Eräs haastateltava kertoi, että se on “sopivaa” kun muutti Henrikinhoviin, ettei joutunut pidemmälle muuttamaan, kun taas toinen haastateltava kertoo että entinen koti sijaitsee samalla paikkakunnalla, joten sinne on helppo mennä käymään kun pääsi näin lähelle asumaan.

“Oikein sopivaa kun omalla paikkakunnalla sijaitsee kuitenkin...”

5.1.2 Tyytyväisyys ja viihtyisä ympäristö

Tuloksista käy ilmi, että puolet haastateltavista ovat tyytyväisiä ja mielissään uudesta kodistaan. Haastateltavat kertovat vointinsa hyväksi kohteessa. Toinen puolisko on taas mielissään kohteen ympäristöstä ja sen kodinomaisuudesta. Eräs haastateltava kuvailee uutta kotiaan siistiksi ja oma huone on sopivan kokoinen asuttavaksi. Toiselta haastateltavalta käy ilmi, että kohde tuntuu kuin omalta kodilta.

“Olen minä pitänyt oikein tästä paikasta, olen kyllä tyytyväinen.”

“Kyllä täällä o hyvä olla...”

“Täähän on ihan siisti talo ja ihan sopivan kokonen tää huone.”

“Kyl tää kodilta tuntuu ko täällä asuu.”

5.1.3 Henkinen ja fyysinen hyvinvointi

Tulevaisuus haastateltavien näkökulmasta uudessa kodissa, osoittautui tulosten mukaan liittyvän henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tulevaisuus nähdään mukavaksi ja rauhalliseksi, sekä eräs haastateltava kertoo että nykyisessä kohteessa on parempi olla kuin yksin kotonaan. Fyysisen hyvinvoinnin puolesta eräs haastateltava kertoo, että hänellä on tietynlainen sairaus, mikä määrittelee hänen tulevaisuutensa.

“Kyl tää menettelee jatkossa, parempi täällä on olla kuin yksin kotona.”

“En mä oikee osaa sanoo, hyvältä vaikuttas ainaki.”

“Ajattelin tässä tänäpäni että täällä on varmaa iha mukavaa, aika rauhallista.”

“Mulla on semmone sairaus, että mä voin kaatua yhtäkkiä kato... ja se voi olla yks syy millai mä tuun pärjää tulevaisuudes sit.”

5.2 Läheisten kokemukset

5.2.1 Helpotus

Tuloksesta käy ilmi, että kaikki haastateltavat ovat erittäin helpottuneita saadessaan tiedon, kun heidän omaisen saa paikan Henrikinhovin tehostetusta palveluasumisesta. Suurin osa haastateltavista kertoo, että helpottuneen tunne tulee siitä, kun heidän omaisen ei enään pärjännyt yksin kotonaan ilman valvontaa.

“Helpottunut! Äiti ei pärjänny kotona ni oli parempi et se tuli tänne misä on se valvonta.”

“Helpottavalta, helpottavalta... tuntu et meni semmone mure pois kun ei enään pärjänny kotona.”

“Hyvin helpottavalta...oli oikein onnistunut ratkaisu.”

5.2.2 Tiedonsaanti

Haastateltavilta kysyttäessä, saivatko he vastauksia askarruttaviin kysymyksiin, niin tulos osoittautui hyvin yksimieliseksi. Haastateltavat saivat vastaukset hyvin kysymyksiin.

“Kyllä täältä on hyvin vastattu.”

5.2.3 Hyvinvointi

Tuloksista käy ilmi, että haastateltavat kertovat omaisen hyvinvoinnin olevan tärkeässä roolissa tulevaisuutta ajatellen. Eräs haastateltava kertoo omaisen koituvan aina vaan päivä päivältä paremmin ja toinen haastateltava kertoo omaisen suhtautuvan äärettömän hyvin kohteessa tulevaisuudessa.

“Äitin vointi on täällä hyvä olla, ni se on sit se ainoa mikä siin sit on se pääasia.”

“...aina must tuntuu et paremmi ja paremmi kotiutuu tänne.”

“Äärettömän hyvin, toki hän sitten toivoo kuolemaa miltei joka kerta, mutta sekin on kuitenkin semmosta luonnollista...”

6 TULOSTEN TARKASTELU

Tarkoituksena opinnäytetyössä oli tuoda esille ikäihmisten ja heidän läheistensä kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen. Tavoitteena tällä tutkimuksellisella opinnäytetyöllä oli kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa, sekä tavoitteena oli myös kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä. Haastateltavia oli yhteensä 7, ikäihmisiä oli 4 ja heidän omaisiaan 3.

Ensimmäisessä tutkimustehtävässä tuli selvittää, miten ikäihmiset ja heidän läheisensä kokevat saadessaan tiedon muutosta tehostettuun palveluasumiseen. Puolet ikäihmisistä eivät osanneet kertoa tuntemuksistaan, kun saivat tiedon. Tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että loput puolet kertoivat olevan jännittyneitä ja mielissään, etenkin kun tuleva koti sijaitsee omalla paikkakunnalla, tai lähellä vanhaa kotia. Kilpi (2012) pro gradu -tutkielmassa ikäihmiset ottivat tiedon muuttamisesta vastaan hyvinkin vaihtelevasti. Toiset ikäihmiset ovat surullisia muuttamisesta, koska he joutuvat muuttamaan esimerkiksi lapsuuden kodistaan. Toiset taas eivät oikein osanneet myöskään sanoa ja muutamat olivat mielissään tiedosta.

Ikäihmisten läheisten tuloksen mukaan kaikki olivat helpottuneita saadessaan tiedon ikäihmisen muutosta tehostettuun palveluasumiseen. He olivat helpottuneita, kun ikäihminen ei enää pärjännyt kotonaan yksin valvomatta. Myös Vehmaksen (2012) tutkimuksessa oli samankaltaisia tutkimustuloksia. Hänen tutkimuksessaan tulokset osoittivat tunteiden pintaan nousun ja erityisesti sen, että ikäihmisten läheiset kokivat muuttoprosessin helpotukseksi. Vehmas (2012) kertoo, että ikäihmisten läheiset saivat levollisen tunteen, kun heidän ei tarvitse enään pelätä, että pärjääkö ikäihminen kotonaan ja mitä siellä tapahtuu.

Toisessa tutkimustehtävässä tuli selvittää, millaisia kokemuksia ikäihmisellä ja hänen läheisellään on asiakkaan muutosta tehostettuun palveluasumiseen. Ikäihmisiltä kysyttiin mm. heidän mielipidettään nykyisestä kodistaan ja miten he näkevät tulevaisuutensa siellä. Tulokset osoittivat, että ikäihmiset ovat tyytyväisiä uudesta kodistaan ja sen ympäristöstään. He kokevat myös kohteen olevan siisti ja kodinomainen. Kilpi (2010) pro gradu -tutkielman tulosten mukaan haastateltavat myöskin tunsivat olonsa

kotoisaksi uudessa kodissaan ja olivat tyytyväisiä sen ympäristöön. Eräs haastateltava Kilpin (2010) tutkimuksessa kertoo, että hänelle ja hänen kumppanilleensa on vielä kaukainen ajatus siitä, että nykyinen asuinpaikka olisi kodinomainen, vaikkakin he ovat asuneet siellä vuoden. Kan ja Pohjola (2012) kuvaavat tehostettua palveluasumista siten, että se tulisi olla kodinomainen ja yksilöllinen jokaiselle henkilölle, mikä vahvistaa henkilön voimavaroja. Kodinomaisuus on siis erittäin tärkeää sekä viihtyisyyden ja jaksamisen, että omien voimavarojen vuoksi. Tulevaisuus osoittautui liittyvän henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin ikäihmisten mielestä. Tulevaisuus nähdään mukavaksi ja rauhalliseksi, sekä eräs ikäihminen kertoo, että hänellä on tietynlainen sairaus mikä määrittelee hänen tulevaisuutensa.

Ikäihmisten läheisiltä kysyttiin mm. saivatko he vastauksia askarruttaviin kysymyksiin, ja miten he näkevät omaisensa tulevaisuuden tehostetussa palveluasumisessa. Tulokset osoittavat, että askarruttaviin kysymyksiin saatiin vastaukset hyvin ja omaisensa tulevaisuuden määrittelee heidän hyvinvointi. Samankaltaisia tuloksia ilmeni myös Vehmaksen (2012) tutkielmassa. Hänen tutkielmassaan myös ikäihmisten läheiset pitävät kohteen ympäristön viihtyisyyden ja kodinomaisuuden, sekä hoitohenkilökunnan erittäin tärkeänä osana ikäihmisen sopeutumiseen uuteen kotiin tulevaisuudessa.

7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen teoreettiset osat ovat luotettavista lähteistä. Tutkimuksen haastateltavat henkilöt pysyvät nimettöminä ja tiedot jotka haastatteluiden myötä saadaan kerättyä, käsitellään luottamuksellisesti. Haastateltavat osallistuvat haastatteluun vapaaehtoisesti ja he voivat perua haastattelun milloin vain, jos heistä siltä tuntuu. Haastateltaville on laadittu erikseen lupalomake, jonka he allekirjoittavat suostuakseen haastateltavaksi. Lupalomakkeessa haastateltava antaa myös lupansa haastatteluista kertyvän aineistojen julkaisun tässä opinnäytetyössä. Lomakkeessa on kerrottu opinnäytetyön tavoitteesta ja tarkoituksesta. Opinnäytetyöntekijä säilyttää lupalomakkeet siihen asti, kunnes opinnäytetyö on valmistunut. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen lupalomakkeet tuhotaan luottamuksellisesti.

Tutkimus tulee perustua kattavasti tietoihin ja osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Haastateltava voi osallistua tutkimukseen antamalla suostumuksensa suullisesti tai kirjallisesti. Opinnäytetyön haastatteluja varten opinnäytetyöntekijä teki erikseen lupalomakkeen (LIITE 2), johon haastateltavat antoivat kirjallisen suostumuksensa tulla haastateltavaksi. Tutkittavaksi suostunut voi myös ilmaista suostumuksensa käytöksellään ja eleillään. Tutkittavien kohdalla on äärimmäisen tärkeää, että heidän jokaisen vapaaehtoisuus toteutuu heitä tutkittaessa (esimerkiksi sairaalat, vanhainkodit, vankilat ym.). Yksityisyyden suojan tarve on huomioitava haastateltavaa tutkittaessa ja on myös kiinnitettävä huomiota, kuinka henkilökohtaisiin asioihin mennään tutkimusta tehdessä. Haastatteluja tehdessä, opinnäytetyöntekijä huolehti yksityisyyden niin, että haastattelut toteutettiin tilassa, johon ulkopuoliset eivät kuule eikä näe. Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttuessa, on varmistettava tutkittavan antaman suostumuksen aitous. Turvatut perusoikeudet ovat joka tapauksessa erittäin tärkeää ottaa huomioon jokaisen tutkittavan kohdalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta www-sivut 2012.)

Ihmisarvon ja ihmisen kunnioittamisen perustaan kuuluvat ihmisen perusoikeudet, ihmisoikeudet, valinnanvapaus ja itsemääräämisoikeus. Ihmisellä on oikeus päättää omista elämänvalinnoistaan ja sananvapaudesta, sekä oikeus päättää hyvinvoinnistaan. Vaaratilanteet ovat tapauksia, joissa voidaan rajoittaa ihmisen itsemääräämisoikeutta.

keutta, vaikkakin se on lailla suojattu. Ihmisarvoihin ja perusoikeuksiin kuuluu esimerkiksi myös; syrjimättömyys, tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus mm. Ihmisiä ja heidän omaisiaan hoidettaessa ja kohtelussa tulee muistaa nämä asiat ja kohdella heitä niiden mukaisesti. (ETENE:n www-sivut 2017.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut kolme kokonaisuutta, jotka ovat ihmistieteiden eettisten periaatteiden mukaiset: kunnioitetaan haastateltavan itsemääräämisoikeutta, vältetään haastateltavan vahingoittamista sekä turvataan hänen yksityisyys ja tietosuojat. Ensimmäinen periaate käsittelee haastateltavien vapaaehtoista osallistumista tutkimukseen sekä rekrytointia. Kolmas periaate käsittelee, miten tutkimusjulkaisussa haastateltavat esitetään, ja miten tunnistetiedot sisältävät haastatellut käsitellään. Itsemääräämisoikeus korostuu suuresti eettisissä periaatteissa. Sen sisältämä vapaaehtoisuus –periaate sisältää muutakin kuin vain haastateltavan päätöksen osallistumisesta tutkimukseen. Vapaaehtoisuus –periaate pitää sisällään myös sen, että haastateltavalla on oikeus olla vastaamatta tutkijan esittämiin kysymyksiin. Joten on erityisen tärkeää varmistaa haastateltavalta hänen tahdostaan osallistua tutkittavaksi. Koskaan ei saa painostaa haastateltavaa, sekä haastateltavalla tulee olla mahdollisuus kieltäytyä tutkimuksesta. Haastattelun tilanteessa haastateltaville kerrottiin opinnäytetyön aiheesta ja myös siitä, että he voivat kieltäytyä tulla haastatelluksi kesken haastattelun. Haastateltavalle ei saa tulla pelon tunnetta seuraamuksista, jos hän kieltäytyy osallistumisesta haastatteluun. Tieteelliset käytännöt turvaavat eettiset periaatteet. Tutkittavien yksityisyys voi tuntua ristiriitaiselta verrattuna periaatteen sisältämässä tieteen avoisuudessa, mutta se on kuitenkin ratkaistavissa suotavalla aineistohallinnan suunnittelulla. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori 2017, 414-415.)

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli pelkästään ajatuksena pelottavaa. Työn alussa ei vielä ollut selvää, että mistä pitäisi aloittaa ja mitä haluaa tuoda esille tulevasta opinnäytetyöstä. Loppujen lopuksi kun ajattelee opinnäytetyön alkuvaiheita, ne olivatkin ihan helppoja tehtäviä ja vaiheita. Itselleen tulee asetettua oletusarvoja jonkin asian suhteen ja myöhemmin tajuaa asian olevan aivan erilainen kun sen on kohdannut ja siitä on selvinnyt. Opinnäytetyön pituus ja työn määrä on mielestäni kohtuullisen hyvä, suhteutettuna siihen että opinnäytetyöntekijöitä oli vain yksi. Opinnäytetyössä oli haastavinta teorian etsiminen. Opinnäytetyön tutkijan kokemattomuuden vuoksi oli haastavaa etsiä oikeaa ja luotettavaa teoriaa ja valita niistä monista vaihtoehdoista. Teorian kirjoittaminen opinnäytetyöhön tuotti myös ongelmia, mutta niistä selvittiin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille ikäihmisten ja heidän läheistensä kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen. Kokemusten tuominen esille onnistui. Vaikkakin yhteen teemahaastattelun kysymykseen puolet ikäihmisistä eivät osanneet kertoa vastausta, niin loput puolet osasivat kertoa vastauksen, josta saatiin analysoitua tulos. Opinnäytetyöntekijä sai lyhyesti mutta ytimekkäästi kerättyä tietoa haastattelun avulla ja lopuksi analysoiden sen yläluokkiin. Haastateltavia oli yhteensä 7 henkilöä, jonka opinnäytetyöntekijä koki hyväksi määräksi yksin tekeväälle opinnäytetyöntekijälle. Tavoitteena tällä tutkimuksella oli kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa. Opinnäytetyön tutkimuksen avulla Henrikinhovi pystyy panostamaan vastuuhoitajuuteen, sekä tiedonsaantiin tulevaisuudessa. Näiden lisäksi he pystyvät luoda ”opaslehtisen”.

Tavoitteena oli myös kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä. Opinnäytetyöntekijän tietämys kasvoi koko opinnäytetyön prosessin ajan. Teorian etsiminen ja siitä kirjoittaminen vahvisti opinnäytetyöntekijän hoitotyön taitoja ja toimintoja, niin teoreettisesti kuin käytännöllisesti. Opinnäytetyöntekijä sai arvokasta tietoa haastatteluiden myötä, mitä ei koulussa opeteta. Toisen osapuolen ymmärtäminen on äärimmäisen tärkeää hoitotyössä. Suurten tunteiden purkautuminen ja uuden maailman kohtaaminen niin ikäihmisen kuin hänen läheisensä näkökulmasta on suuri

koettelemus tässä muuttoprosessissa. Hoitohenkilökunnan tulee olla muuttoprosessin jokaisessa vaiheessa mukana, ja jotta me osattaisiin auttaa kaikkia osapuolia, meidän on aluksi ymmärrettävä heitä.

Tämän työn tekeminen oli erittäin mielenkiintoista, koska opinnäytetyöntekijä on kiinnostunut työstä ikäihmisten parissa tulevaisuudessa. Oli hienoa olla osallisena ja kuulijana toisessa roolissa, kuin hoitotyöntekijänä. Opinnäytetyön tulokset tulevat kehittämään ja auttamaan opinnäytetyöntekijän hoitotyötä itse työssä tulevaisuudessa, joka tekee hänestä ”rikkaamman”.

LÄHTEET

- Aaltonen, T., Ahonen, P. & Pajunen, H. 2015. Merkityksen kokemus. Helsinki: Auditorium kustannusosakeyhtiö.
- ETENE:n www-sivut. 2017. Viitattu 27.05.2017. <http://etene.fi/etusivu>
- Helminen, J. 2015. Osaamiseksi kokemus jokainen – näkökulmia oppimiseen ja hyvinvointialalla tarvittavan osaamisen muodostumiseen
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino
- Kananen, J. 2016. Opinnäytetyön ja pro gradun ohjaajan opas. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Taitto & paino – Tampereen Yliopistopaino Oy
- Kan, S. & Pohjola, L. 2012. Erikoistu vanhustyöhön. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kelo, S., Launiemi, H., Takaluoma, M. & Tiittanen, H. 2015. Ikääntynyt ihminen ja hoitotyö. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kilpi, L. 2010. ”Tää hioo ihmisestä sen terävimmän kärjen” Narratiivis-sosiaaligerontologinen tutkimus oman kodin jättämisestä ja vanhuudesta vanhainkodissa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikka. Viitattu 27.05.2017. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20557>
- Louko, L. 2015. Vanhuksen muutto kotoa hoitokotiin tai palvelukotiin. AMK - opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.03.2017. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96546/Louko_Leena.pdf?sequence=1
- Olsbo-Rusanen, L. & Väänänen-Sainio, R. 2003. Ikäihmisten asuminen ja palvelut paremmiksi: selvitys ikääntyvien kotona asumisen kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Helsinki: Ympäristöministeriö, asunto- ja rakennusosasto. Viitattu 19.02.2018. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40517/SY_646.pdf?sequence=1
- Perttula, J. & Latomaa, T. 2008. Kokemuksen tutkimus; merkitys – tulkinta – ymmärtäminen. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Polo, K-M. Sähköpostiviesti 16.3.2017. Vastaanottaja: Tiia-Maarit Työlähti. Lähetetty 16.03.2017 klo 08:27. Viitattu 4.9.2017.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Viitattu 07.02.2018.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuja, 2013. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. STM. Viitattu 04.06.2017.
<https://www.julkari.fi/handle/10024/110355>

THL www-sivut. 2016. Viitattu 04.06.2017.
<https://www.thl.fi/fi/web/toimintakyky/vaeston-toimintakyky/iakkaiden-toimintakyky>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta www-sivut. 2012. Viitattu 27.05.2017.
<http://www.tenk.fi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Uotinen, S. 2012. Palveluasumisen järjestäminen ja kilpailuttaminen. Helsinki: Suomen kuntaliitto. Viitattu 22.02.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.116248>

Vehmas, H. 2012. Omaisten kokemuksia vanhusten muutosta ja kotiutumisesta palvelukotiin. AMK -opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.03.2017.
<https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/51654/Henna.Vehmas.pdf?sequence=1>

SAATEKIRJE

Satakunnan ammattikorkeakoulu
PORI, SAMK-kampus
Hoitotyön koulutusohjelma

Arvoisa vastaaja!

Opiskelen Porin ammattikorkeakoulussa (SAMK) hoitotyötä ja valmistun sairaanhoitajaksi 2018 keväällä. Teen opinnäytetyön nimellä ”Muutto tehostettuun palveluasumiseen intervalliasiakkaan ja hänen läheisensä näkökulmasta Palvelukeskus Henrikinhovissa”.

Tarkoituksena opinnäytetyössä on tuoda esille ikäihmisten kokemuksia muuttoprosessista tehostettuun palveluasumiseen, sekä haastattelu kohdistuu myös ikäihmisten omaisiin. Tavoitteena tällä tutkimuksellisella opinnäytetyöllä on kehittää hoitotyötä Henrikinhovissa, sekä tavoitteena on myös kehittää opinnäytetyöntekijän tietämystä ikäihmisten hoitotyöstä.

Haastattelun 6-8 henkilöä ja se tapahtuu nimettömästi. Haastattelu koostuu noin kuudesta kysymyksestä (3 kysymystä asukkaalle ja 3 kysymystä omaiselle) ja vie aikaa suunnilleen 10-15min. Haastattelun kysymykset painottuvat seuraaviin aiheisiin; kokemus tiedon saamisesta ennen muuttoa palvelutaloon ja muuton jälkeen. Haastattelu ääninauhoitetaan ja kirjoitetaan puhtaaksi. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Haastattelun ajankohtana on joulukuussa ja opinnäytetyöni on tarkoitus valmistua 2018 vuoden keväällä.

Vastaan mielelläni opinnäytetyöhön koskeviin kysymyksiin ja parhaiten minut tavoittaa sähköpostitse; tiia.tyolahti@student.samk.fi

Kiitos suuresti osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin,

Tiia-Maarit Työlähti

LUPALOMAKE

Luvan antaminen

Tällä lupalomakkeella annan suostumukseni haastatella minua ja lähiomaistani kokenien opinnäytetyötä, joka kohdistuu Kokemäen kaupunkiin, Palvelukeskus Henrikinhoviin. Suostun haastatteluun, joka ääninauhoitetaan ja sen sisältöä käytetään opinnäytetyössä.

Opinnäytetyön nimi on ”Muutto tehostettuun palveluasumiseen intervalliasiakkaan ja hänen läheisensä näkökulmasta Henrikinhovissa” ja opinnäytetyöntekijä on Tiia-Maarit Työlähti (SAMK, Hoitotyön opiskelija).

(Tutkimuksen haastateltavat henkilöt pysyvät nimettöminä ja tiedot jotka haastatteluiden myötä saadaan kerättyä, käsitellään luottamuksellisesti. Haastateltavat osallistuvat haastatteluun vapaaehtoisesti ja he voivat perua haastattelun milloin vain, jos heistä siltä tuntuu.)

Asiakkaan allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä

Asiakkaan lähiomaisen allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä

Opinnäytetyöntekijän allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä

TEEMAHAASTATTELU

Teemat: Asuminen, tulevaisuus, haasteet, muutos, kokemus

Tutkimustehtävä 1.

Apukysymys:

Asuminen, kokemus

- Mitä mieltä olit muuttamisesta uuteen kotiin?

Teemat ikäihmiselle:

Tulevaisuus, kokemus

- Minkälaisia tuntemuksia sinulla oli saadessasi tiedon uudesta kodistasi?

Teemat omaiselle:

Asuminen, kokemus

- Miltä tuntui kun omaisesi sai tiedon muuttamisesta tehostettuun palveluasumiseen?

Tutkimustehtävä 2.

Teema ja apukysymykset:

Haasteet, kokemus

- Oliko haasteita muuttoprosessissa?

Teemat ikäihmiselle:

Asuminen, kokemus

- Mitä mieltä olet uudesta kodistasi?

Tulevaisuus

- Minkälaisena näet tulevaisuutesi uudessa kodissasi?

Teemat omaiselle:

Haasteet, kokemus

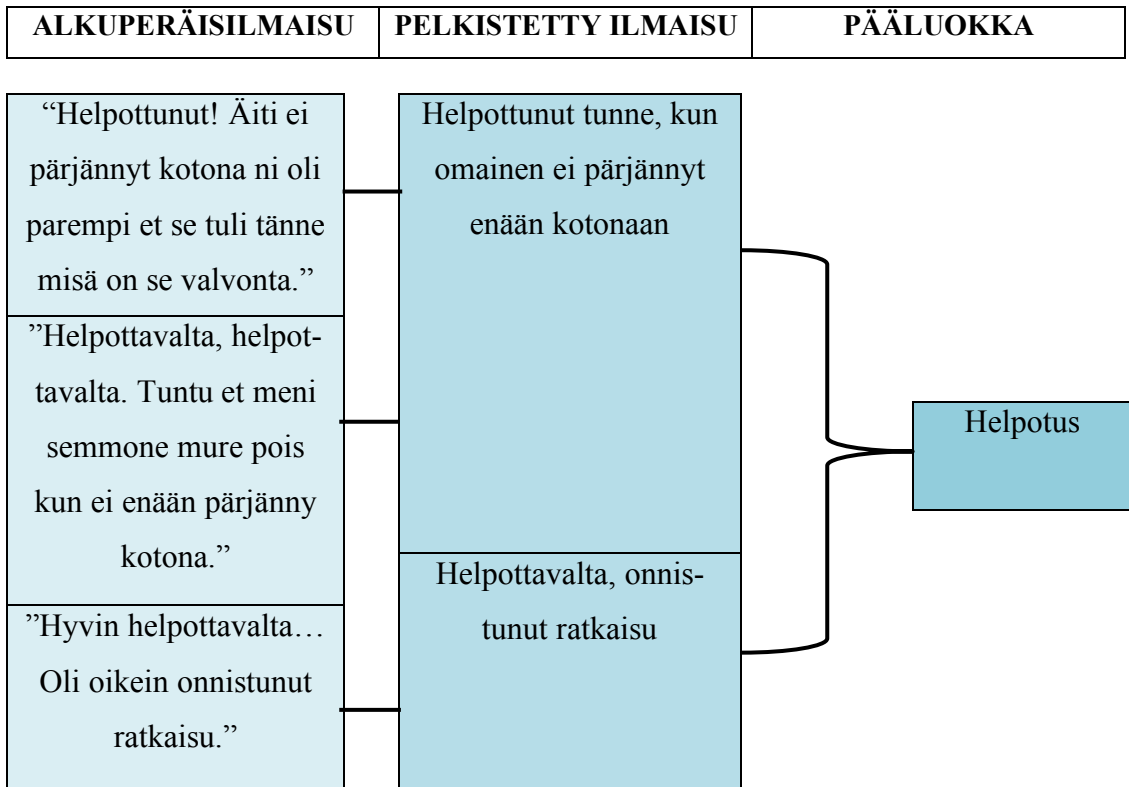
- Jos oli askarruttavia kysymyksiä, niin saitko vastaukset niihin?

Tulevaisuus, kokemus

Miten koet omaisesi suhtautuvan uuteen kotiinsa tulevaisuudessa?

Tekijä, vuosi ja maa	Tutkimuksen/projektin tarkoitus	Kohderyhmä, aineiston keruu- ja analyysimenetelmä/projektissa käytetyt menetelmät	Keskeiset tulokset
Laura Kilpi; 2010; Suomi; Pro gradu	Tarkoituksena oli tutkia miltä vanhuksesta tuntuu jättää oma koti muuttaessaan palvelutaloon ja tutkittiin, että pystykö vanhainkoti turvaamaan vanhukselle hyvän vanhuuden	9 vanhusta haastateltiin äänittämällä haastattelut ja lopuksi ne litteroitiin.	Tuloksista selvisi, että kodin jättäminen taakseen on rankkaa, varsinkin jos sinne joutuu vastoin tahtoaan. Pitkään vanhainkodissa asuneet kokevat sopeutuneen vanhainkodin elämään ja saavat päättää omasta elämän kulusta.
Leena Louko; 2015; Suomi; Opinnäyetyö	Opinnäytetyössä tutkittiin, mitä asioita vanhuksset pitävät tärkeinä, kun muuttavat palvelutaloon ja mitä asioita hoitohenkilökunnan tulisi ottaa huomioon, kun vanhus muuttaa palvelutaloon.	Opinnäytetyössä käytettiin systemaattista kirjallisuuskatsausta. Tutkimukseen etsittiin tietoa aiemmista tehdyistä tutkimuksista ja aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.	Tulokset jaettiin kolmeen pääluokkaan, joita vanhuksset pitävät tärkeinä muuttaessaan palvelutaloon; fyysiset olosuhteet, toiminnallisuuden jatkuminen ja yksilöllisen hoidon toteutuminen.
Henna Vehmas; 2012; Suomi; Opinnäyetyö	Tarkoituksena oli tutkia, mitä kokemuksia omaisilla on, kun vanhus muuttaa palvelutaloon ja miten hän siellä kotiutuu.	Haastateltavana oli 5 omaista. Tutkimus oli laadullinen ja siinä käytettiin teema-haastattelua.	Muuttoprosessi koetaan tunteikkaaksi ja työlääksi. Kotiutuminen sujuu nopeasti ja yhteistyö henkilökunnan kanssa sujuu hyvin. Osa omaisista ei koe palvelutaloa omaisensa kodiksi.

Läheisen tuntemukset kun omainen saa tiedon muutosta

Ikäihmisten mielipide uudesta kodista

